

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ, ІНКЛЮЗИВНОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНЬО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР РДГУ

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА

МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ОСВІТА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

4 Листопада 2022 року
Рівне

УДК 373.3.011.3-051:005.336.5
ББК 74.204.2
П- 84

Рекомендовано до друку

вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №11 від 24 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Безкорвайна О.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри міжкультурної комунікації, теорії та історії зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Журба К.О., доктор педагогічних наук, професор лабораторії морального, громадянського та міжкультурного виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

Професійний розвиток педагога: збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції, м. Рівне, 04 листопада 2022 р. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2022. 132 с.

У збірнику представлено наукові матеріали, що включені до програми Всеукраїнської науково-практичної конференції «Освіта в інформаційному суспільстві: сучасні виклики та перспективи».

У виданні висвітлюються питання розвитку освіти України в умовах інформаційного суспільства, актуальні проблеми імплементації іклюдії в освітнє середовище закладів освіти, сучасні виклики та перспективи професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах реформування системи освіти.

Збірник рекомендований для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти і всіх тих, хто цікавиться питаннями історії та сьогодення системи освіти.

Відповідальність за автентичність цитат, правильність фактів і посилань, достовірність матеріалів та грамотність несуть автори публікацій.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

© Кафедра педагогіки початкової,
інклюзивної та вищої освіти
Рівненського державного
гуманітарного університету, 2022.
Укладання.

© Автори статей, 2022

шляхи її розв'язання, вміння працювати в групі, вміння дискутувати, аргументувати свою позицію.

Список використаних джерел:

1. Біологія і екологія, 10-11 кл. : навч. програми для загальноосвіт. навч. закл. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 23.11.2022).
2. Ляшко В.А. Технології інтерактивного навчання на уроках біології. *Біологія і хімія в школі*. 2004. № 5. С. 15–16.
3. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків : Вид. група «Основа», 2004. 128 с.

ІНКЛЮЗІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Яковишина Тетяна В'ячеславівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти, Рівненський державний гуманітарний університет, м Рівне

Інклюзія, яка почала свій поступ і стала утверджуватися не лише в освіті, а й у формуванні громадської думки, під час війни зіштовхнулася з новими викликами, про які не знають у багатьох країнах. До числа дітей з ООП додалися діти, які зазнали поранень під час бомбардування, діти з ПТСР, діти з внутрішньо переміщених сімей, змушені покинути рідну домівку, заклад освіти.

Важливо, щоб вчитель та асистент вчителя разом з батьками своєчасно розпізнали симптоми ПТСР:

- 1) дитина відчуває сильну тривогу й страх, закривається в собі;
- 2) різноманітні фобії (наприклад, дитина може боятися голосних звуків, чоловічих облич із бородою);
- 3) когнітивна «загальмованість»;
- 4) дитина тривалий час демонструє розгубленість і проблеми з пам'яттю, погано концентрується;
- 5) ви бачите, що дитина перебуває в нервовій напрузі, і це проявляється на рівні фізіології – нервові тики, біль у кінцівках, часті головні болі, розлади кишківника, енурез;
- 6) спалахи гніву, агресивна поведінка;
- 7) відмова від їжі чи надмірна фіксація на ній;
- 8) нічні жахіття чи дуже тривожні сни;
- 9) дитина тижнями малює одні й ті самі страхітливі сюжети [1].

Якщо педагоги і батьки спостерігають такі зміни, то потрібно: 1) звернутись за професійною допомогою до психотерапевтів і психологів, неврологів або дитячих психіатрів; 2) бути максимально концентрованим на дитині, терплячим до її нетипових проявів і дизрегуляції; 3) дати учневі

проявити свою значущість: узяти участь у волонтерському проєкті, допомогти створити власний невеликий волонтерський проєкт; 4) не тиснути на дитину, натомість надавати максимальну емоційну підтримку; 5) всіляко заохочувати фізичну активність дитини. Адреналін і кортизол покидають організм саме через тіло, натомість поповнюються запаси дофаміну; 6) забезпечити спілкування з однолітками; 6) обмежити доступ до певних новинних ресурсів. Нашому мозку все одно, чи ми пережили подію, чи побачили її в новинах і уявили. І в першому, і в другому випадку для нього це травма. Адже ми записуємо в пам'ять всю інформацію образами. Саме тому побачене вноситься в «щоденник пам'яті» як те, що так чи інакше з нами відбулося. Це називається «травма свідка» [1].

26 квітня 2022 року Кабінет Міністрів затвердив зміни до організації інклюзивного навчання під час війни. Школи та інші заклади освіти часто стають прихистком для родин із регіонів активних бойових дій [2].

Низку порад для організації навчання дітей з особливими освітніми потребами під час війни можна адаптувати з часів дистанційного навчання під час карантину.

З огляду на події змінили свою діяльність й інклюзивно-ресурсні центри. Так, проведення комплексної оцінки та здійснення системного кваліфікованого супроводу осіб з особливими освітніми потребами (ООП), які вимушені змінити місце свого проживання/перебування; надання інформації батькам особи з ООП, які переїхали на тимчасове місце проживання в межах України, про заклади освіти, де можна продовжити здобуття освіти; надання корекційно-розвиткових послуг для дітей з ООП, які перебувають на інклюзивному навчанні, та внутрішньо переміщеним особам з ООП; надання фахівцями ІРЦ рекомендацій педагогам закладів освіти щодо підтримки під час освітнього процесу дітей, які зазнали психологічного травмування.

Наразі вчителі й асистенти вчителів хоча й не зобов'язані бути для дітей, зазнали психологічного травмування, практичними психологами, не повинні глибоко розумітися на механізмах виникнення і способах реагування на психологічну травму, однак можуть розпізнати таку дитину і спільно з фахівцями ІРЦ створити для неї команду психолого-педагогічного супроводу й надати підтримку І-го рівня у межах закладу освіти.

Окрім того, актуалізується просвітницька робота з батьками: доведеться інформувати про психологічну травму, посттравматичний стрес. Бо, на жаль, багато родин вважають зміни у поведінці дітей тимчасовими: «само мине», «щось дитина злякалася і така з того часу».

Проблема навчання дітей з ООП стала першочерговою, такою, яка потребує негайного вирішення. Тому наразі ведеться підготовка вчителів до роботи в інклюзивних класах/групах з дітьми з ООП, спричиненими психологічною травмою.

До значно більш тісної співпраці планують залучити 4 тис. спеціалістів інклюзивно-ресурсних центрів. Їх навчатимуть діагностувати специфічні ООП, викликані війною, та залучать опікуватися навчанням таких дітей.

Також вже займаються окремими питаннями дистанційного навчання дітей з ООП. Наприклад, 21 квітня 2022 року відбувся семінар «Цифрова інклюзія в Україні: використання мобільних додатків для осіб зі спектром аутизму та досвідом комплексної реабілітації».

Інклюзія розглядається як процес визнання і реагування на різноманітність потреб всіх тих, хто навчається. Вона припускає їх активну участь в процесі отримання знань, в культурному і суспільному житті. Інклюзія приводить до зменшення сегрегації в системі освіти. Вона вимагає змін і модифікацій змісту, підходів, структури і стратегії освіти з урахуванням потреб усіх дітей, керуючись переконаністю, що системи загальної освіти зобов'язані навчати усіх дітей. Війна посилила значущість реалізації основних завдань інклюзивної освіти та актуалізувала її цінності: всі діти можуть навчатися; працювати потрібно зі всіма дітьми, незалежно від їхнього віку, мови, походження, особливостей розвитку, проживання; удосконалення освітніх структур, систем, методик задля забезпечення потреб усіх дітей. Отже, війна лише детермінувала реалізацію стратегії, яку обрала Україна по створенню інклюзивного суспільства з високими морально-етичними принципами.

Список використаних джерел:

1. Інклюзія під час війни: як підтримати дітей з особливими потребами? Режим доступу: <https://osvita.ua/school/method/87002/>
2. Поради для організації інклюзивного навчання під час війни. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/rozrobleno-poradi-dlya-organizaciyi-inklyuzivnogo-navchannya-pid-chas-vijni>

ІНФОРМАЦІЙНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Яремович Марія Андріївна,

здобувач ступеня доктора філософії PhD

Рівненського державного гуманітарного університету,
викладач, методист КЗ ЛОР «Бродівський фаховий
педагогічний коледж імені Маркіяна Шашкевича», м. Броди,
науковий керівник: д. пед. н., професор Соїчук Р.Л.,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

XXI століття увійде в історію як епоха глобальних потрясінь та безпрецедентної інформатизації, цифровізації та діджиталізації усіх сфер життєдіяльності соціуму. «Хто володіє інформацією, той володіє світом» – прописна істина, яка набуває особливої актуальності сьогодні. Вміння здобувати інформацію, аналізувати та синтезувати її, критично оцінювати та використовувати – на сучасному етапі існування людства є невід'ємним атрибутом кожної свідомої особистості. Якість інформаційних потоків відіграє у цьому контексті найважливішу роль. Тому розвинуті країни та регіони